

Motion till riksdagen 2025/26:3066

av **Markus Wiechel (SD)**

Slimmad och effektiviserad riksdag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska antalet ledamöter i Sveriges riksdag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska antalet riksdagsutskott och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resepolicyn för ledamöter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ledamöters medel för enskilda utrikesresor och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Motivering

Minskad riksdag

Storleken på ett lands parlament i förhållande till dess befolkning varierar kraftigt globalt. Det kan bero på landets storlek, historiska traditioner och politiska system, men i synnerhet mindre stater (exempelvis San Marino, Liechtenstein och Monaco) toppar listan över parlament med flest ledamöter per invånare. Således får de en extremt hög folkvald representation per capita. Inom EU är Malta (14,8 per 100 000) och Luxemburg (9,1) framträdande, medan större länder som Tyskland (0,87) och USA (0,13) har betydligt lägre antal ledamöter per capita på grund av sina stora befolkningar.

Riksdagen som består av 349 ledamöter och under 2025 med en befolkning på ungefär 10,66 miljoner, har en ratio på cirka 3,28 ledamöter per 100 000 invånare. Det gör att vi som land placeras på ungefär plats 24–28 globalt (eller topp 10–15 i EU) efter mindre länder som Malta, Luxemburg och Estland.

Enligt forskning, som cube-root law (Taagepera, 1972), bör ett parlaments storlek ungefär motsvara kubikroten av befolkningen för att balansera representation och effektivitet. För Sverige skulle det innebära en representation på ungefär 220 ledamöter ($\sqrt[3]{10\,660\,000} \approx 220$), vilket är betydligt färre än dagens 349. Små länder avviker ofta uppåt från denna regel, medan större länder ligger närmare eller under. En mindre riksdag skulle fortfarande ge en god representation. Även en minskning med 100 personer till 249 ledamöter skulle innebära att cirka 2,35 ledamöter per 100 000 i Sverige, vilket är högre än många jämförbara länder. Det skulle placera Sverige närmare cube-root law, som indikerar att 349 ledamöter är överdimensionerat för befolkningens storlek. En mindre riksdag skulle även kunna öka effektiviteten i beslutsfattandet med mindre byråkrati och lägre kostnader för administration, löner, ersättningar och infrastruktur, utan att kompromissa med demokratisk kvalitet. Ett antal studier (t.ex. IPU-rapporter) visar att stora parlament ibland riskerar fragmentering och långsamma processer, särskilt i homogena länder som Sverige där politiska åsikter redan är väl representerade. Slutligen skulle en minskning av antalet ledamöter kunna stärka förtroendet bland allmänheten för politiken. Opinioner (t.ex. SOM-institutet) visar att många svenskar upplever politiska institutioner som tungrodda. Ett mindre, mer effektivt parlament kan signalera att politiken anpassar sig till moderna krav på effektivitet och transparens, samtidigt som det bibehåller stark demokratisk legitimitet. Lösgjorda medel skulle därmed istället kunna satsas på bland annat tjänstemän som på ett mer effektivt sätt kan bistå i det demokratiska arbetet men som det idag kan finnas ett större behov av och där vi i jämförelse med andra länder ligger sämre till. Mot bakgrund av detta bör antalet ledamöter i Sveriges riksdag minskas med exempelvis 100 ledamöter.

Minskat antal riksdagsutskott

De 15 stående riksdagsutskotten kan som själva motorn i riksdagen och det är en struktur som vuxit fram över decennier, men som alltmer känns som en relik från en tid då politik var mindre komplex, men som saknade flera av dagens tekniska möjligheter. Det finns därför potential att effektivisera riksdagsarbetet vilket både kan lösgöra

resurser eller minska byråkratin som möjliggöra en mer effektiv användning av tiden. En sammanslagen struktur, som ett skulle samla krafter kring helheten vilket därtill möjliggör en snabbare beredning av lagar, mindre administrativt krångel och en riksdag som hänger med i en moderniserad värld.

Idag ser vi inte bara hur vissa frågor går in i varandra i olika utskott – utan även hur arbetsbördan skiljer sig avsevärt, vilket skapar problem sett till att samtliga politikområden måste skötas ansvarsfullt. I exempelvis riksdagens konstitutionsutskott eller utrikesutskott är det vanligt att ett ordinarie sammanträde tar tre timmar eller mer. Därtill ska läggas studieresor, möten med diplomater, myndigheter eller intressegrupper samt förmöten, individuella förberedelser och liknande. I riksdagens civilutskott eller skatteutskott finns liknande sidoengagemang, men med ordinarie mötestider som ofta bara varar i 5–10 minuter. Det skulle således vara fullt möjligt att föra över delar av arbetet från vissa utskott på andra. Exempelvis kunde civilrätt respektive bostadspolitik som idag hanteras av civilutskottet istället läggas på justitieutskottet respektive miljö- och jordbruksutskottet. Skatte- respektive tullfrågor som idag ligger på skatteutskottet skulle kunna hanteras av finansutskottet respektive justitieutskottet. Antalet riksdagsutskott bör därför minskas.

Resepolicyn för ledamöter

Samtidigt som väljare ska kunna förvänta sig att riksdagsledamöter är flexibla, tillgängliga och närvarande i hela landet, har vi reseregler som är förlegade och onödigt fyrkantiga. Enligt nuvarande praxis ska resor enbart ske till och från ledamöternas officiella bostad eller arbetsplats i Stockholm. Det innebär att en ledamot som befinner sig på en utlandsresa i exempelvis Mellanöstern, men som har ett uppdrag i Bryssel, måste resa hem till Sverige igen för att sedan flyga söderut igen för att sedan kunna fortsätta med sitt arbete i Bryssel. Detta är inte bara dumt ur ett miljöperspektiv utan det skapar också såväl ekonomiska som planeringsmässiga problem. Ekonomiskt kan det bli dyrare för skattebetalarna att bekosta en onödigt lång resa, och onödigt mycket restid tas i anspråk för ledamoten som skulle kunna använda just denna tid till något mer konstruktivt – som därmed rent planeringsmässigt försvårar för arbetet. Ledamöternas arbete ska inte hindras av onödig byråkrati, varför riksdagsstyrelsen bör verka för att göra resepolitiken för ledamöter mer flexibel.

Medel för enskilda utrikesresor

Riksdagsledamöter har idag tillgång till medel för enskilda tjänsteresor utomlands och kan användas fritt för den egenplanerade resor, där ledamoten själv avgör antal och destinationer. Det innebär således en möjlighet att göra mer än de studieresor som eventuellt sker genom utskott, i riksdagsdelegationer eller med koppling till ett annat specifikt riksdagsuppdrag. Om potten inte används under mandatperioden förfaller den dock, och medlem kan således inte sparas eller överföras till nästa period om ledamoten blir omvald.

Att medel som inte används brinner inne kan potentiellt innebära ineffektivitet i systemet – inte minst då det finns risk för onödig eller hämningslösa användning av medlen året innan mandatperioden är slut i syfte att "tömma potten". Genomförandet av dessa resor bör ske baserat på verkliga behov – vilket kan kräva en längre planering utan stress. Även om också snabbt planerade resor kan vara nyttiga ökar risken att vi ser en ineffektiv resursanvändning i takt med att fler väljer kortare eller mindre relevanta utlandsbesök. Det är således ett potentiellt slöseri med skattepengar vilket dessutom undergräver förtroendet för systemet.

Utöver detta kräver utrikespolitik ofta kontinuitet över mandatperioder. Om en ledamot bygger upp kontakter under en period men inte kan spara medel för att fördjupa dem i nästa, riskerar det att skapa luckor i viktiga nätverk. Detta är särskilt problematiskt för ledamöter i utrikesutskottet eller med specifika ansvarsområden, där uppföljningsresor är avgörande för effektivitet.

Sammanfattningsvis undergräver regeln flexibiliteten och ansvarsutkrävandet, trots syftet att främja internationell närvaro. En lösning kunde vara en partiell bärbarhet (t.ex. 50% överföring) med krav på motivering, men det kräver reformer via riksdagsstyrelsen för att balansera frihet och kontroll. Således bör nuvarande system ses över så att en ledamot som blir omvald få behålla hela eller delar av de outnyttjade medel som finns för enskilda utrikesresor från en mandatperiod till nästkommande mandatperiod.

Markus Wiechel (SD)